

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja za poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi s tega lista, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivate za enkrat 18 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala namzanla“ stane beseda 5 vin. Parče in zabave vsaka pettivate 24 vin., izjave in Poonano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Konec ustaje na Irskem.

Irci za svojo svobodo.

Nad Angleško so prišli hudi dnevi. Boj za in proti splošni vojaški dolžnosti postaja doma vedno bolj vroč; zavezniki zahtevajo vsak dan glasneje od Angležev, da pridejo z večjim številom vojaštva na bojišča; neuspehi pri Kut-el-Amari so potlačili razpoloženje doma, pri zaveznikih in njim prijaznih nepristrajnih; najhujše pa škoduje angleškemu ugledu, da so na Irskem nastali veliki nemiri, da se ustaši ujeli irskega podkralja in da je bilo glavno mesto Dublin več dni popolnoma v oblasti ustašev.

Irška je prišla že leta 1171 pod angleško nadoblast, a se do danes ne ni sprijaznila z angleškim gospodstvom. Leta 1801 je vzela Angleška Irski tudi lastno postavo-dajalstvo ter jo popolnoma združila s seboj. Nikdar se ni posebno trudila, da bi si pridobila naklonjenost Ircem. Mnogo je na tem kriva tudi verska različenost med Angleži in Irci. Angleži so zagrizeni protestanti ter so svojo zagrizenost posebno radi dali čutiti po večini katoliškim Ircem. Irška ima blizu 5 milijonov prebivalstva, od katerih je blizu 4 milijone katoličanov. Dolgo časa Irci niti pravice niso imeli, da bi se smeli dati voliti v skupni državni zbor. Zemlja je prišla potem krivičnih odredb in kazni večinoma v angleške roke in Irci so bili angleški kmečki delavci, katere so brezsrčni najemniki surovo in do krvi izrabljali. Ko se je Ircem najslabše godilo, tedaj je Bog poslal Ircem vstrajnega, modrega in poštenega voditelja, Daniela Okonela, ki je potom obstoječega družabnega reda hotel priboriti Ircem njih pravice. Mnogo je dosegel, a vendar, ko je leta 1847 umrl, se marsikatera njegova želja ni bila izpolnjena. Nasprotstvo med Irci in Angleži je trajalo naprej. Vedno sta obstajali med Irci dve struji: ena, katera je hotela Ircem priboriti njih pravice mirnim, ustavnim putem, druga, ki je navduševala in pripravljala Irsko za upor. V naših dneh je vodja ustavne struje irski poslanec Redmond, uporna struja pa ima svoje voditeljstvo v društvu Sinn Fein, kar se po slovenskem pravi: Mi sami. Mi sami, namreč Irci, si moramo za lastno močjo in lastnim orožjem izvojevati svoje pravice.

Sinn Feinovi so smatrali sedanjo svetovno vojsko za ugodno priložnost, da se vzdignejo proti Angležem in osvobodijo svojo ljubljeno Irsko. Določili so letošnji Velikonočni pondeljek za dan, katerega se

naj začne upor. Tako se je tudi zgodilo. Na Velikonočni pondeljek je kakih 100 članov tajne družbe Sinn Fein korakalo po ulicah glavnega irskega mesta Dublina ter začelo nemire. Najprej so zasedli poštno postopje. Prerežali so kakih 1000 žic. Na pošti so razobesili zastavo z napisom: Irška ljudovlada. Cel dan je bilo po ulicah živahno streljanje s puškami. Uporniki so ujeli angleškega podkralja, zasedli vsa vladna poslopja ter se polastili tudi železnice. Tudi v nekaterih krajih izven Dublina so Sinn Feinovi uprizorili ustaje. Velikonočni torek in sredo so bili ustaši gospodarji čez Dublin. Sele v četrtek je prišlo večje število vladnih čet, ki so začele brezobzirno postopati proti upornikom. Za kako nevaren smatra Angleška sedanji upor, je razvidno tudi iz tega, da je odposlala generala Frencha, prejšnjega poveljnika na francoskem bojišču, na Irsko, da vodi vojna podvzvetja proti upornikom.

Upor se ni potlačil, toda ker Irci od zunaj niso mogli dobiti nobene pomoči, ni nobenega dvoma, da bo organizirana angleška armada zadržala uporno gibanje. Proti organiziranim bajonetom se ne da jo uspešno uprizoriti upori, to spoznanje si je pridobilo tudi rusko ljudstvo po rusko-japonski vojski, in kmalu bodo tudi Irci morali to spoznati. Za to je bil Okonel vedno proti uporom s silo in orožjem. Že prihajajo tudi vesti, da so se za te uporniške voditelje udajati.

Uporu se torej bliža zadnja ura. Ircem upor ne bo prinesel tega, kar so upali, a Angleži so dobili vendar pred celim svetom krepko in glasno zausničilo. Od začetka vojske razglašajo Angleži načelo, da se borijo za pravice in prostost majhnih narodov... a doma se jim Irci puntajo, ker se čutijo preveč tlačene. Angleško in zavezniško časopisje je neprestano proglašalo nemire pri nas na Avstrijskem, Bolgarskem, Turškem in Nemškem, in sedaj so se pojavili naenkrat nemiri tam, kjer se je najmanj pričakovalo. Notranja moč Angleške se je pokazala v slabi luči. Zraven se pride ravno sedaj udarec pri Kut-el-Amari in hudi notranji boji zaradi vojaške dolžnosti. Ugleč Angleške se zadnje dni pred svetom ni nič povečal. V tem skrajno neprijetnem trenutku je priskočila Amerika Angležem na pomoč, da je postrčila svoj spor z Nemčijo zaradi bojevanja podmorskih čolnov.

Dostavek uredništva: Iz Londona prihaja z dne 1. maja uradno poročilo, da so se vsi uporniški voditelji udali. S tem je ustaja kajpada končana.

Četrto vojno posojilo.

Zopet se gre za to, da za dalje časa preskrbimo naši hrabri in slavni vojskujoči armadi potrebna gmotna sredstva. Junakom na bojišču ne sme ničesar manjkati. Za to je domoljubna dolžnost vsakega, ki ima sredstev, da se udeleži podpisovanja za 4. vojno posojilo. Čim večji bo uspeh našega podpisovanja, tem večja bo tudi samozavest naših vojakov, in malodušnost naših sovražnikov. Vsak podpis pomeni navduševalen klic za naše vojaštvo, obenem pa udarec za sovraga. Naj sovražni nam svet vidi, da je Avstrija še gospodarsko močna in krepka ter da hoče zaledje pri vsiljenem boju ravno tako junaško vstrajati, kakor naši bojevniki na bojiščih.

Razmere, v katerih se podpisuje četrto vojno posojilo, so zelo ugodni. Naš knezoškoj piše v tem oziru svojim škofljanom: „Pred vsem je treba vpoštevat velikanse vojne uspehe naše slovite armade. Mogočni sovražnik na severo-izhodu se je moral umakniti, balkanski nasprotnik je premagan, nezvesti zaveznik na jugo-zapadu je ustavljen na meji. Dosedanji vojni uspehi nam jamčijo za ugoden vojni izid. Tudi naše gospodarske razmere niso neugodne. Z marsikaterimi živili nam gre sicer na tesno, a prave sile še ni bilo, za kar se imamo zahvaliti oblastim zaradi njihove modre previdnosti, kakor tudi prebivalstvu, ki se je zaalo hvala Bogu trezno in pametno omejevati. Z božjo pomočjo do take sile tudi prišlo ne bo. In tako imamo tudi v tem oziru jamstvo za dober končni izid. Pomenljiv korak bližje našemu cilju bomo storili, ako dosežemo ugodne uspehe pri podpisovanju četrtega vojnega posojila. Velikost tega uspeha bo naše zaupanje v končno zmago pomnožila tudi v gmotnem oziru.“ „Kakor naši ljubi sobratje svojo kri, tako hočemo mi svoje imetje žrtvovati domovini.“

Podpisuje se lahko:

1. 40letno davka prosto 5% državno posojilo, enako dosežanim posojilom, le da se boče posojilo na nove obveznice, ki jih je dobivati v kosih po 100, 200, 1000, 10.000 in 20.000 K, na podlagi izžrebanja povračevalo v letih 1922 do 1956, pri čemur se bo izplačevalo za izžrebane obveznice celo podpisano vrednost, med tem ko znaša podpisovalna cena le 93 od sto. Ali

2. davka proste, istotako 5% ne zakladnice, ki se jih bo dne 1. junija 1923 povračevalo po polni i-

LISTER.

Naš vrt.

Mal mi je vrtek ograjen,
Poln mi je rožic nasajen.
Narodna.

Slovenski vrt mora imeti cvetlice. To zahteva mehka, nežno čuteča slovenska duša. In res, če potuješ po slovenski zemlji, ne najdeš vrta, na katerem bi ne cvetele cvetlice. Tudi v srce najbolj sitne gospodinje se prikrade trenotek nežnosti, v katerem gre in zaseje zraven zelja in korenja seme lepo dišečih in ovetločih cvetlic. Prav je tako! Za lepoto v hiši in okoli hiše je treba skrbeti, da je prebivanje doma tem prijetnejše, in nič ne da okolici hiše tako ljubke, vabljive slike, kakor vrtič ograjen, s cveticami nasajen.

Toda modra slovenska gospodinja ne skrbi samo, da ima na vrtu pri hiši zelenjad in cvetice, ampak da ima tudi najvažnejša zdravilna zelišča na vrtu. Veliko število ljudomilih zdravnikov neprestano opozarja na domača zdravila. Že sv. pismo pravi, da je Bog dal rastlinam zdravilno moč. Preroku Izaiju je Bog naročil, naj gre k bolnemu kralju Ecehiju in mu da figov obkladek. Kralj Ecehija je ozdravel. Saj je Bog celo živalim dal nagon, da pri nekaterih boleznih iščejo zdravila v rastlinah. Pes in mačka se

zatekata k pasji travi, miši si nakopičijo zalogo metnih korenin, krvavorudeče mravlje si na svojih stanovanjih zasadijo dušico, ranjene divje koze se kotajo po trpotcu itd. Ali naj samo človek stoji brez pomoči med rastlinami? Neizmerne važnosti in dobrote za človeštvo bi bilo, ako bi se v šolah ne učili samo suhoparno o pestičih, prašnikih, čašah, obodu in plodnicah itd., ampak tudi o tem, kak namen je Bog določil tej in oni rastlini v stvarstvu. Ker se to ne zgodi, si moramo drugače pomagati. Danes nekaj besed o nekaterih zdravilnih zeliščih, ki se lahko gojijo na vrtu!

1. Rožmarin. Rasti, rasti rožmarin... to pesem zna vsako slovensko dekle, a v vsakem slovenskem vrtu ni rožmarina. Kneipp priporoča rožmarinsko vino za srčne bolezni, posebno za srčno vodeniko. Vzeml peščice rožmarinovitih listov, jih deni v 1 liter dobrega, starega belega vina, steklenico pokrij ter jo pusti nekaj dni stati, potem tekočino precedi, ter uživaj vsak dan zjutraj in zvečer majhno kupico take pripravljene rožmarinskega vina.

2. Kadulja ali žavbelj. Že latinski pregovor pravi: Salvia salvatrix naturae conservatrix (Kadulja rešiteljica in ohraniteljica narave). Seveda proti smrti tudi Latinci niso poznali nobenega zelišča: Contra vim mortis non est medicamen in hortis (Proti smrti ni zdravila na vrtu). Kadulja vsebuje prijetno dišeče, grenko-sladko, zelenkasto-rumeno eterično olje, izvlečljiv sok, kali gumi, jabelčno kislino in čreslovino. Pri krvavenju dlesna, omehčanju v ustni duplini in žrelu, pri slizotoku, ustni gnilobi

se zateči k žavbeljnemu čaju, ki se mora piti mrzel in brez sladkorja. Otroku dajaj vsako uro kavino žlico. Tudi grgranje in izpiranje ust z žavbeljnovo vodo je dobro. Prelat Kneipp tudi pravi: Stare in gnojne rane umivaj z žavbeljnovo vodo ali jih obveži, zacelile bodo gotovo in hitro. Žavbeljnova voda (mrzel čaj) je tudi dobra za take, katere je zadel mrtvoud in jim je vzel ali pokvaril govor. Treba je piti vsako jutro in vsak večer 5 dekagramov. Gospodinje naj ne pozabijo, večkrat djati kadulje v juho in prikuhe!

3. Majoran. Ni samo dišeča cvetica za šope in dišave, za juhe ter prikuhe, ampak tudi zdravilo. Stare zeliščne knjige pravijo: Kdor nosi majoran, kaže, da je vedno vesele narave; ženske ga rade rabijo za šopke. Majoran vzbuja pri človeku veselje in dobro korajžjo. Posušen in segret majoran skupaj z dušico, velenduhom (izop), rutico, kaduljo, kamilicami itd. se rabi za žakeljčke, ki se devajo topli proti ušesnim, zobnim, vratnim, telesnim bolečinam, pri revmatizmu, krču in pri ženskih boleznih. Majoranova voda (mrzel čaj) je dobra proti kamnu v mehuru in belemu toku.

4. Kamilica. Bi ne smela manjkati na nobenem vrtu, da je hitro in gotovo pri roki. Vsebuje eterično olje, ki ima aromatičen, grenak okus. Zato ni dobro, ako se čaj kalja predolgo ali v odprtih loncih, ker se grenka snov razkroji in olje izpuhti. Cvetke opari z vrelo vodo in malo časa pokrij. Izvrstno sredstvo proti krču, koliki in želodčnim slabostim. Kamilčna voda odpre zaprta jetra in vranico, v-

